

JAV gyvenančiam poetui Linui Umbrasui labiausiai prie širdies haiku matematika

Dalia CIDZIKAITĖ

JAV gyvenantis poetas Linas Umbrasas pirmąjį eilėraštį sukūrė besimokydamas antroje ar trečioje klasėje. Patriotine tematika parašytos eilės sulaukė pripažinimo ir dėmesio, eilėraštis buvo paskelbtas to meto vaikų spaudoje, o autorius pakviestas dalyvauti „Poezijos pavasaryje“ Kaune ir atvykti į Rašytojų sąjungą Vilniuje. Jei ne šeimos emigracija, kuri jauną poetą į Ameriką nubloškė vos baigus vidurinę mokyklą, Lino kaip poeto kelias greičiausiai būtų susiklostęs tiesesne trajektorija. Tačiau meilė žodžiui (ir scenai, šokiui) nedingo ir emigracijoje. Čikagoje jis pradėjo šokti lietuvių tautinių šokių grupėje „Suktinis“, vaidinti teatro sambūryje „Žaltvykslė“, o 2003 metais su Vitalija Pulokiene ir Sigita Šulaityte išleido poezijos knygą „3 čia akis“. O šiais metais Linas svečio teisėmis dalyvavo kasmet Lietuvoje rengiamame „Poetiniame Druskininkų rudenyje“.

Linus „Poetiniame Druskininkų rudenyje“, 2019 m. Valdo Aušros nuotr..

Turbūt nesuklysiu pasakiusi, jog neseniai įvykęs „Poetinis Druskininkų ruduo“ buvo tikrasis tavo kaip poeto krikštas, savotiška iniciacija. Kokio jo būta: draugiško, emocionalaus, stresinio, minkšto, kieto ar...?

Krikštas? Na taip, manau, galima pavadinti ir taip. Smagu rasti progų atsinaujinti. Stresą turbūt susikuriame patys dėl su savimi ir kitais siejamų lūkesčių. Pirmam kartui buvo neblogai. Nepasijaučiau būdamas ne vietoj.

Kokių išpūdį paliko poetų susibūrimas Druskininkuose?

Kažkas magiško. Visi tokie skirtingi, bet kartu ir vienodi. Tiek lietuviai, tiek svečiai iš užsienio. Labai daug šurmulio, labai daug poezijos. Kiek girdėjau, ankščiau triukšmo ir bohemiškumo buvo daug daugiau, dabar nebe taip triukšminga, bet man, mylinčiam žodinę išraišką, buvo kaip žaidynės iš Hario Poterio knygų. Žodžiu, nerealų.

Kaip jauteisi būdamas tarp žymių ir ne tokių žymių Lietuvos poetų ir garsiai skaitydamas savo poeziją?

Pradžioje tikrai baugina tie vardai, nulipę nuo knygų nugarėlių, bet vėliau supranti, kad jei eini ir esi užtikrintas, neabejoti savo sukurto ir užrašyto

vizijom ir žodžiais, viskas išeina natūraliai. Bet vis tiek stebiesi, kai atsiduri prie vieno stalo su žymiais vertėjais, poetais ir netgi Pulitzerio premijos laureatu iš JAV Vijay Seshadri.

Kada ir kaip į tavo gyvenimą atėjo poezija? Kaip pradėjai kurti? Kodėl eiles?

Nuo vaikystės nepaleidžiu knygos iš rankų, tiesiog viskas taip natūraliai išėjo. Pirmą patriotinį eilėraštį parašiau antroje ar trečioje klasėje. Jį, regis, išspausdino kažkur vaikiškoje spaudoje. Su tuo eilėraščiu teko vykti ir į „Poezijos pavasarį“ Kaune ir Rašytojų sąjungą Vilniuje. Taip jau išėjo. O vėliau, iki paauglystės, šioks toks rašymo štilis. Paskui jau rašiau etapais, ieškodamas savo rašymo stiliaus ir, žinoma, savęs. O kodėl būtent eilės? Tikrai nežinau. Jos tiesiog atsirado, kai turėjo atsirasti, kai man to reikėjo.

Šoki, deklamuoji, vaidini ir kuri eiles. Kuri veikla svarbiausia ar, greičiau, jei turėtumei rinktis, kurią iš jų pasirinktumei?

Man pasisekė, kad kol kas rinktis nereikia. Būna laikas rašyti, būna laikas ir viskam kitam. Šokis ir vaidinimas padeda būti ir arčiau vaikų. Mano jaunėlis irgi šoka. O vaidybos įgūdžiai padeda rengti vaikiškas šventes Maironio lituanistinėje mokykloje, kur mokosi abu vaikai, dirba žmona Greta. Jiems esu dėkingas, kad rinktis kol kas nereikia.

NIJOLE SHUBERG
PHOTOGRAPHY

Su žmona Greta Germanaite-Umbrasiene, 2019 m. Nijolės Shuberg nuotr.

Linas (centre) Čikagos teatro sambūrio „Žaltvykslė“ spektaklyje Augustino Griciaus „Palanga“, 2005 metai. Kairėje – Edgaras Tribičius. Asmeninio archyvo nuotr.

Linas su A. Brazinsko miuziklo „Šnekučiai“ dalyvėmis Renata Voitechovskaja Norvile ir Nida Grigalavičiūte. Asmeninio archyvo nuotr.

Su kuo susijęs eilių rašymas: savijauta, nuotaika, išgyvenimais, geografinė vieta, laiku, sezonu...?

Žinoma, visi tie dalykai yra katalizatoriai, tiesiog turi tai pamatyti ir pajusti. Eilėraščiai gimsta, kai išoriniai dalykai daro įtaką vidiniams.

Tavo eilėraščiai - lakoniški, taupūs, savotiškai drovūs (gerąja prasme), neretai žaismingi. Atrodo, kad daugiažodžiauti nemėgsti. Kaip atradai toki eiliavimo stilių?

Atsimenu, kaip mokykloje susižavėjęs klausiausi istorijos pamokos, kurioje pasakojo apie lakoniškumo kilmę. Tiesiog labai tiko ir patiko. Mažai žodžių ir visa esmė. Taip pat ir haiku. Prieš išvažiuodamas į Ameriką perskaičiau Maxence'o Fermine'o knygelę *Sniegas* ir visas apsalau. Tai buvo taip gražu ir sava.

Ar daug laiko praleidi savo eiles šlifuodamas? Kada nusprendi, kad joms jau laikas išvysti dienos šviesą ir stoti į akistatą su skaitytoju?

Kiekvienas atvejis skirtingas. Kartais viskas prasideda nuo ramybės neduodančios minties, kurią užsirašai, pasidedi į šalį, o paskui ji išsirutulioja. O kartais tiesiog „atsitinka“ visas eilėraštis.

Ar tau svarbi skaitytojo ar kitų poetų nuomonė apie tavo eiles? O gal tiesiog rašai, negalvodamas apie adresatą?

Skaitytojas yra būtinas. Kiekvienas norime būti suprastas, išgirstas, tai žmogiška. O kritika kritikai nelygi. Kaip ir kritikos tikslas būna skirtingas. Stengiuosi atsižvelgti į nuomonę tų, kurie kritikuoja norėdami padėti, o ne „sudirbti“.

Tavo eilėraščiuose netrūksta humoro, (savi)ironijos. Spėju, kad esi žmogus, kuriame humoras yra užprogramuotas. O gal aš klystu?

Reikės peržiūrėti pagrindines programas.

Linus - Netvarkos nykštukas spektaklyje vaikams „Kakė Makė“, Čikaga, 2019 m. Romo Jelinsko nuotr.

Ką skaitai laisvalaikiu? Poeziją ar prozą? Kuris rašytojas šiuo metu tau imponuoja labiausiai? Kodėl?

Teatro scenoje pajutau, kad tikrai nuoširdžius dalykus galima pajusti. Tą jaučiu skaitymas Johną Irvingą, Haruki Murakami, Sigito Parulskio knygas. Po „Druskininkų rudens“ parsivežiau krūvą naujų poezijos knygų, dabar skanauju po truputį. O pastaruoju metu nežinau, kas labiausiai imponuoja. Nustebino Kristina Sabaliauskaitė. Dabar ieškau, skaitau, noriu nustebti ir vėl. Gal turite ką pasiūlyti?

Sakoma, kad rašytojo gyvenimas yra nedėkingas vienišias gyvenimas.

Galvoju, kad emigracijoje vienišumo dozė padvigubėja, jei ne patrigubėja, nes retai pasitaiko proga susitikti su rašančiais kolegomis, dalyvauti bendruose literatūriniuose renginiuose, išsikalbėti. Ar lengva tau būti poetu emigracijoje?

Manau, nei lengva, nei sunku. Dabar išvis daug mūsų gyvenimo persikėlė į virtualią erdvę. Vienišumas su renginių gausa nesusijęs, tai daugiau vidinis dalykas. Norint ką nors kurti, ieškoti, reikia rasti erdvės ir vietos savo mintims.

Jau keletą metų Linas šoka Čikagos lietuvių tautinių šokių grupėje „Suktinis“. Sandros Ščedrinos nuotr.

Kaip pavyksta išsaugoti lietuvišką žodį poezijoje, kūryboje?

Tik skaitant. Vartojant tik buitinę kalbą susidaro tų pačių žodžių vakuumas. Kalbą reikia šviežinti ir jos ieškoti. Taip pat ir naujų prasmių bei spalvų.

Šiais metais dalyvavai „Poetiniame Druskininkų rudenyje“, netrukus pasirodys bent keletas interviu su tavimi. Kaip reaguoji į tokį tau skiriamą

dėmesį?

Tiesiog taip viskas sukrito. Poezija man yra svarbi, bet tai nėra mano darbas. Jų turiu daug ir visokių. Nuo to mano gyvenimas nesikeičia, aš gyvenu taip pat ir toliau ieškau savo kelių. Vienas kelias atvedė į šokį, kitas – į teatrą. Tiesiog reikia leistis būti nešamam. O dėmesys ir plojimai dingsta nulipus nuo scenos.

Ar bandei rašyti prozą? Jei taip, kaip vertini tokius savo bandymus?

Prozai reikia daugiau kantrybės, nei jos turiu. Jau geriau haiku matematika.

Neseniai „Facebooke“ sukūrei savo kūrybai skirtą puslapį, kurį aš vertinu kaip pareiškimą - „Esu poetas. Imkit mane ir skaitykit.“ Kas toliau? Turiu omenyje tavo kaip poeto naujus užmojus ir tikslus?

Norėčiau to „toliau“ ir dirbu prie to. O kai bus, būtinai bus ir „Facebooke“. Yra svajonė kada nors eilėraščius išsileisti popieriuje. Kai būsiu patenkintas rezultatu, būtinai išgirsite. Ačiū už įdomius klausimus!

kur ištakos kala
per smegenis
ir liejas rudens
guašas
išgręžkit
ant manęs
visus purvinus
rudenio debesis

aš juk tas
purvinas bėgantis
vaikas
mindžiojantis
svetimą molį
ir mano batai
per švarūs
vis tiek nepalieka
pėdsakų

8,10,2019

Loading

medžių išrovos
elektros iškrovos
žemės depiliacija
pincetu cap cap
žemės išrūgos
atsirūgsta vėliau

sapnavau žliaugiančią
žiemą
purvas varvėjo kailiu
ir šiurpas per
stuburo
geležinkelį
lyg elektros
iškrova

žiemos
voras
mezga
lokių sapną

ekrane vis
dar
sukasi
ratukas

24,10,2019

kur šiluma?

vakar krito dangus gabalais
ir atgal susidėjo iš ryto
kur gi tu pradingai po galais
šiandien šalnų ant lango nukrito

aidi paukščių plunksnom laukai
kiek gyvenimo jom prirašyta
kur gi tu pradingai po galais
Tave paukščiai išsinešė visą

19,10,2019

Pamokomai/

Gieda medžiuos
Pašvinkusios žuvys
Begemotai jas
Raško basi

Tu plauki
Dangumi be kepurės
Maukia vyną
Žirafos rūsy

Vaikšto karvės
Laidais horizonto
Sniego seniai
Vanojas pirty

Kitą kartą,
Kai eisi grybauti
Pažiūrėk,
Kokius grybus renki.

01,09,2009

Daugiau Lino eilėraščių rasite „Facebooko“ puslapyje „Linas Umbrasas / Žodžiai“:
https://www.facebook.com/Linas-Umbrasas-%C5%BEod%C5%BEiai-109330897162693/?epa=SEARCH_BOX.

pasauliolietuvis.lt

„Pasaulio lietuviai ir Lietuva“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.